

19.3.2026

Valtiovarain controller -toiminto
Sisäisen tarkastuksen jaosto

Sisäisen tarkastuksen strategiamalli

1. Sisäisen tarkastuksen standardit

Uudistetut sisäisen tarkastuksen ammattistandardit (Global Internal Audit Standards, GIAS) astuivat voimaan 9.1.2025. Standardeissa sisäisen tarkastuksen strateginen rooli korostuu uudella tavalla. **Standardi 9.2.** käsittelee sisäisen tarkastuksen strategian laatimista. Strateginen ulottuvuus näkyy standardeissa myös laajemmin seuraavissa kokonaisuuksissa: I: Tarkoitus, IV: Johtaminen ja V: Toteuttaminen.

Standardi 12.2 käsittelee suorituskyvyn mittaamista ja on keskeinen sisäisen tarkastuksen strategian toteuttamisessa. Se varmistaa, että sisäinen tarkastus on linjassa sekä organisaation tavoitteiden että laadittavan strategian kanssa.

Uudet standardit korostavat, että sisäinen tarkastus ei ole vain kontrollien tarkastaja, vaan **strateginen kumppani**, joka tukee tavoitteiden saavuttamista:

- **Arvonluonti ja ennakointi:** Sisäinen tarkastus auttaa organisaatiota luomaan, turvaamaan ja ylläpitämään arvoa tarjoamalla riippumatonta näkemystä, neuvonantoa ja ennakointia.
- **Johtaminen tulevaisuuteen suuntautuneesti:** Standardit edellyttävät, että sisäistä tarkastusta johdetaan näkemyksellisesti ja proaktiivisesti, ei vain reaktiivisesti.
- **Viestinnän vaikuttavuus:** Strateginen rooli näkyy myös siinä, että sisäisen tarkastuksen on viestittävä vaikuttavasti organisaation johdolle – ei pelkästään raportoida löydöksiä.
- **Resurssien strateginen käyttö:** Tarkastustoiminnolla tulee olla riittävät taloudelliset, henkilö- ja teknologiset resurssit, jotta se voi toimia strategisesti ja tehokkaasti

2. Strategian laatiminen

Sisäisen tarkastuksen johtajan tai vastuuhenkilön täytyy suunnitella ja toteuttaa sisäisen tarkastuksen strategia, joka tukee organisaation strategisia tavoitteita ja menestystä ja on linjassa ylimmän johdon ja muiden keskeisten sidosryhmien odotusten kanssa.

Sisäisen tarkastuksen strategia on pitkän aikavälin (3–5 vuotta) tai kokonaistavoitteen saavuttamiseksi määritelty toimintasuunnitelma. Sisäisen tarkastuksen strategian täytyy sisältää sisäisen tarkastuksen visio, strategiset tavoitteet sekä niitä tukevat toimenpiteet. Sisäisen tarkastuksen strategia ohjaa sisäistä tarkastusta toteuttamaan toimivaltaansa. Sisäisen tarkastuksen johtajan tai vastuuhenkilön täytyy säännöllisesti käydä läpi sisäisen tarkastuksen strategia yhdessä ylimmän johdon kanssa. Sisäisen tarkastuksen strategiaa tulisi

mukauttaa aina, kun organisaation strategisissa tavoitteissa tai sidosryhmien odotuksissa tapahtuu muutoksia.

Sisäisen tarkastuksen strategian laatimisessa kannattaa kiinnittää huomiota sen realistisuuteen ja joustavuuteen. Toisin sanoen on hyvä ottaa huomioon tarkastustiimin koko ja osaaminen sekä sisäisen tarkastuksen budjetti suhteessa organisaation kokoon ja tarpeisiin. Tarkoitus ei ole kattaa kaikkea toimintaa, vaan keskittyä erityisesti strategisiin ja kriittisiin prosesseihin. Strategian ei tarvitse olla myöskään erillinen asiakirja ja se voi olla esimerkiksi osana ohjesääntöä tai muuta strategiaa ja ohjausasiakirjaa.

3. Strategiamalli

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan neuvottelukunnan sisäisen tarkastuksen jaostossa ja sen pienryhmässä on valmisteltu strategiamalli virastojen käyttöön, jota voi hyödyntää laatiessa oman viraston strategiaa. Malli toimii ohjaavana asiakirjana eli runkona ja muistilistana kirjoittaessa strategiaa. Sitä ei ole tarkoituksellisesti kirjoitettu hyvin standardoituun muotoon, koska organisaatioiden tehtävät, tavoitteet ja strategiat poikkeavat toisistaan, vaikka toki samankaltaisuuksia on olemassa. Sisäisen tarkastuksen strategialla tulee olla vahva kytkös koko organisaation strategiaan, joka riippuu myös paljon viraston toimialasta ja sen tehtävistä. Lisäksi sisäisten tarkastuksien koko ja organisointi vaihtelevat virastoittain merkittävästi. Malli on siten joustavasti käytössä riippumatta sisäisen tarkastuksen organisoinnista (esim. oma sisäinen tarkastus tai ostopalvelumalli).